

ελληνικές ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

Workshop
στο Μαρούσι

Διαδρομές στο
χώρο και στο χρόνο

ΚΤΙΡΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ
Με θέα το βράχο της Ακρόπολης

ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΝΤΕΛΗ
Έμφαση στη λεπτομέρεια

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
Διονύσης Σοτοβίκης

VILLAGE CINEMAS
Νέο concept αιθουσών
στο "The Mall"

ΑΚΟΜΗ...

Σύγχρονη ιταλική αρχιτεκτονική
Ηχομονωτικές επενδύσεις
Φωτισμός εξωτερικών όψεων

JEAN NOUVEL

Το "τρομερό παιδί" της σύγχρονης γαλλικής αρχιτεκτονικής

Διονύσης Σοτοβίκης

“Μάζες φωτός”

Επισκευθήκαμε το “εργαστήρι” του Διονύση Σοτοβίκης στο Μαρούσι, όπου πρόσφατα δημιούργησε με τους συνεργάτες του, ένα καινούργιο κτίριο γραφείων, για να στεγάσει σε ένα ζωντανό και ρευστό χώρο, το μελετητικό γραφείο, την κατασκευαστική εταιρία, την έκθεση επίπλων και αντικειμένων προς πώληση, αλλά και έναν εκθεσιακό χώρο όπου θα πραγματοποιούνται εκθέσεις σύγχρονης τέχνης και αρχιτεκτονικής.

κείμενο: Γιώργος Αγγελόπουλος, αρχιτέκτων μηχανικός

Η ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ ΠΟΥ αποπνέει ο χώρος δικαιολογεί απόλυτα τον όρο εργαστήρι, δεδομένου ότι ο Διονύσης Σοτοβίκης από την πρώτη στιγμή αναφέρθηκε στον όρο ομάδα, υποστηρίζοντας ότι κάθε καινούργιο project, εξετάζεται και μελετάται από μια εξαμελή* ομάδα.

Τόσο ο ίδιος όσο και οι συνεργάτες του έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους στο Λονδίνο και η διεθνής θεώρηση που έχουν για τα πράγματα

ήταν εμφανής από την πρώτη στιγμή.

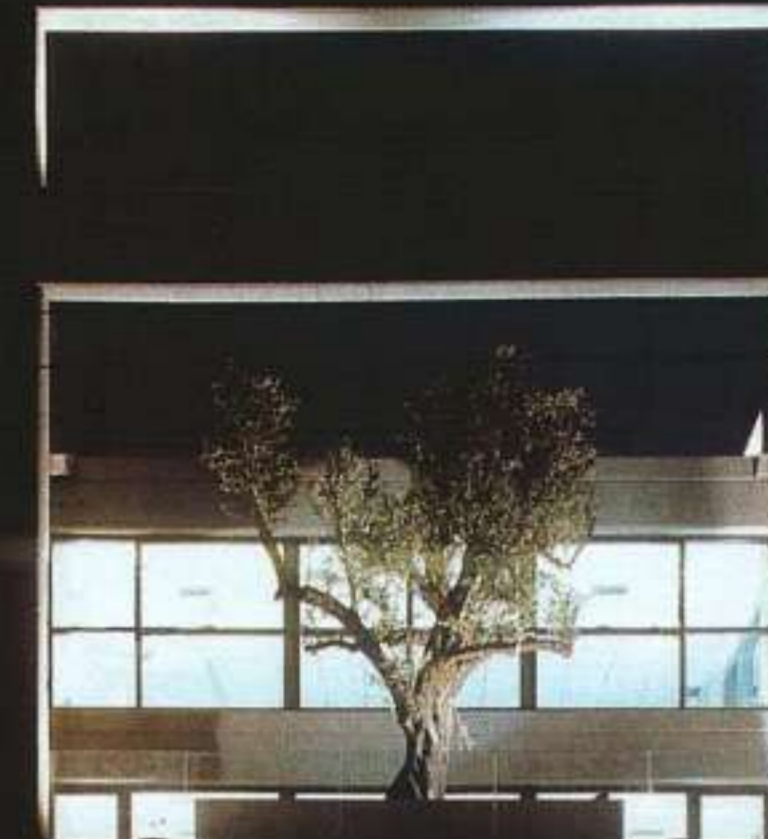
Για το γραφείο η αρχιτεκτονική πράξη πρέπει να ξεπερνά τα τοπικά δεδομένα και ο χώρος εφαρμογής να ξεφεύγει από τα ελληνικά σύνορα.

Τα πρώτα βήματα έχουν ήδη γίνει στην Κύπρο, ενώ στις προθέσεις του εργαστηρίου είναι να προσελκύσει - προσκαλέσει γνωστούς Αρχιτέκτονες από όλο τον κόσμο, οι οποίοι με “όχημα”

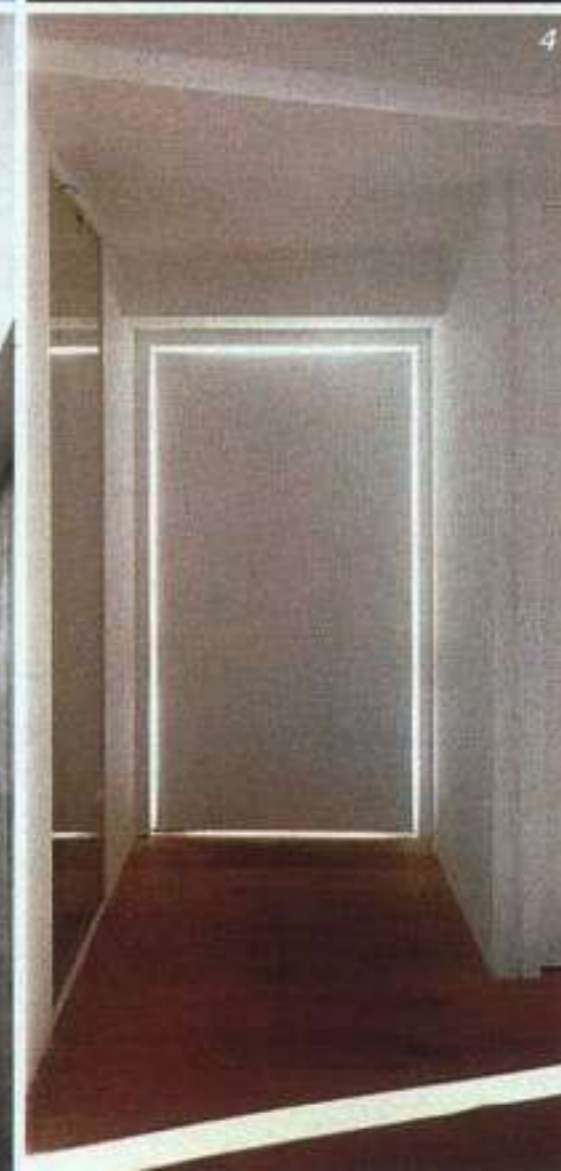
τον συγκεκριμένο χώρο και σε συνεργασία με την συγκεκριμένη ομάδα, θα μελετήσουν και θα κατασκευάσουν πράγματα στην Ελλάδα, για την Ελλάδα. Πρόθεση αυτής της προσπάθειας είναι η ευαισθητοποίηση των Ελλήνων Αρχιτεκτόνων και των σπουδαστών, η ενεργοποίηση των Ελλήνων γενικότερα σε θέματα Αρχιτεκτονικής και, γιατί όχι, η ένταξη της χώρας μας στο διεθνές γίγνεσθαι.

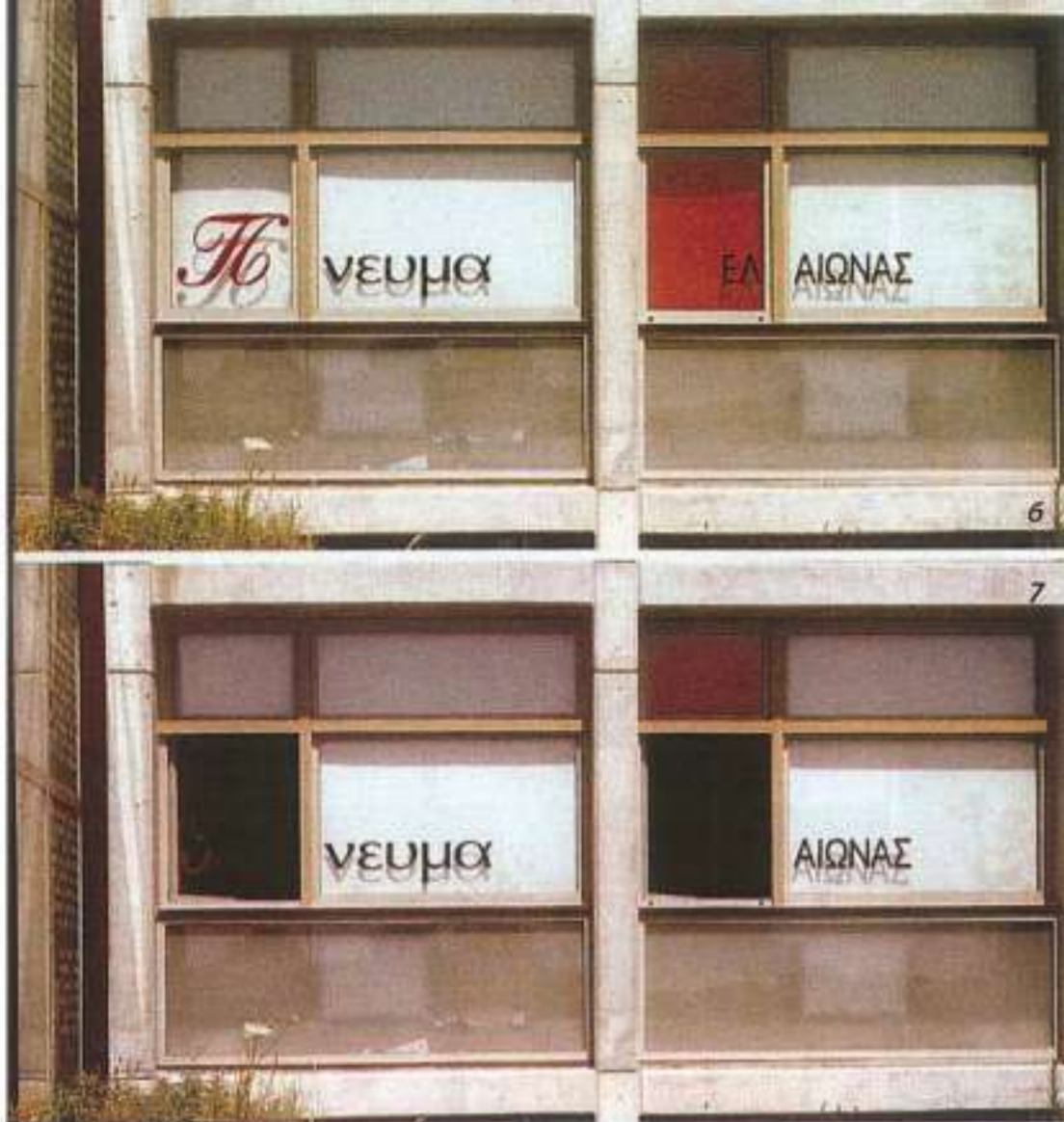
Πρόκειται για ένα πολύ φιλόδοξο και ελπιδοφόρο project, που αν μη τι άλλο θα ανατρέψει μακροπρόθεσμα την Ελληνική πραγματικότητα, γεγονός που δεν επιτεύχθει δυστυχώς με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, όπως πολλοί από μας περίμεναν. Θεωρούν τα ταξίδια στο εξωτερικό, αλλά και στην Ελλάδα και τη σπουδή πάνω σε όλες τις μορφές

τέχνης σημαντικές πηγές έμπνευσης, αναγνωρίζοντας ως βασικές επιρροές στη δουλειά τους το έργο των Tadao Ando και Luis Baragan, τα θεωρητικά κείμενα του Πικιώνη και του Juhaní Pallasmaa, τα λογοτεχνικά κείμενα του Καζαντζάκη, τη δουλειά του εικαστικού καλλιτέχνη James Turrell, αλλά και την καθαρότητα της κυκλαδίτικης Αρχιτεκτονικής.

1. Το κτίριο που στεγάζεται το Workshop - Dionysios Sotouvikis, στην οδό Σωρού 22 - στο Μαρούσι
2 - 5. Απόψεις από το Workshop - Dionysios Sotouvikis

6 - 7. Λεπτομέρειες από την όψη ιδιωτικού σχολείου στην Καρδίτσα
8. Ιδιωτικό Σχολείο στην Καρδίτσα
9. Η είσοδος του Ιδιωτικού Σχολείου

Ιδιαίτερα αναφέρθηκε η ηθική στην Αρχιτεκτονική όπως την εισήγαγε ο Άρης Κωνσταντινίδης.

Αυτό που προτείνουν τελικά είναι ειλικρινώς σύγχρονο, με σεβασμό στο τοπικό στοιχείο, πειθαρχημένο και καθαρό. Βασική παράμετρος είναι επίσης η ένταξη του φωτός, φυσικού και τεχνητού, κι είναι ίσως ο χειρισμός του το στοιχείο που διαφοροποιεί κάθε καινούργια δουλειά τους. Χαρακτηριστική αυτού του γεγονότος είναι η αξιοποίηση του φυσικού φωτός στους υπόγειους εκθεσιακούς χώρους του κτιρίου που επισκευθήκαμε,

αλλά και του τεχνητού στα εσωτερικά ανοίγματα.

Οι δραστηριότητες του γραφείου επεκτείνονται στον σχεδιασμό και την κατασκευή μονοκατοικιών, πολυκατοικιών, κτιρίων γραφείων, καταστημάτων, εκθεσιακών και εκπαιδευτικών χώρων, αλλά και εσωτερικών ανακαινίσεων και διαμορφώσεων, με ταυτόχρονη δραστηριότητα τον σχεδιασμό επίπλων και χρηστικών αντικειμένων.

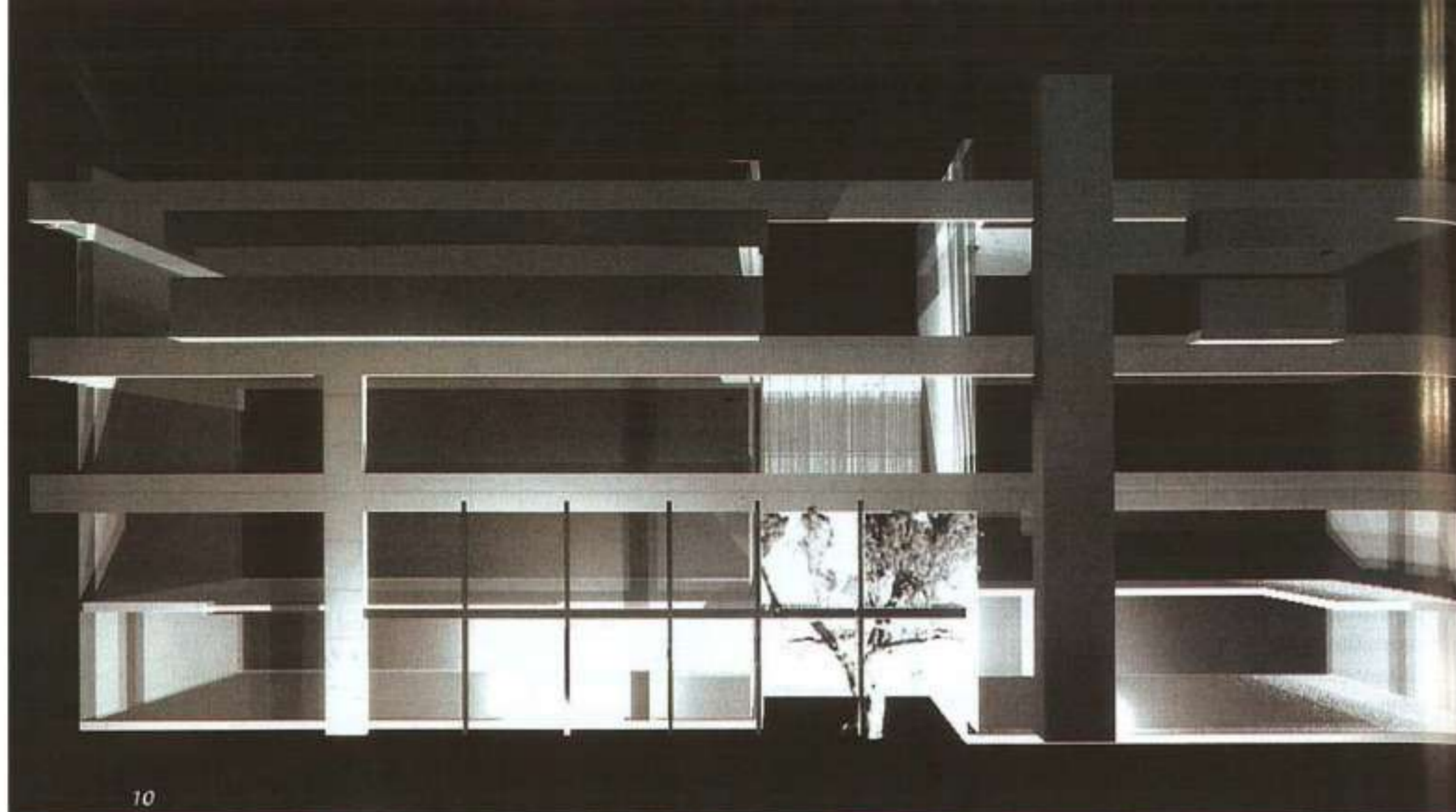
Ταυτόχρονα σε συνεργασία με τον Αρχιτέκτονα - καλλιτέχνη Kisa Kawakami, καθηγητή της Architectural Association, της διάσημης A.A,

του Λονδίνου όπου φοίτησε ο Διονύσης Σοτοβίκης και κάποιιο από τους συνεργάτες του, μελετούν ένα μοντέλο περιπτερού, (ρανίλιου), που θα κατασκευασθεί στη Σαντορίνη, εκμεταλλεύόμενο το εκτυφλωτικό ελληνικό φως των Κυκλάδων. Είναι αυτή η πρώτη συνεργασία που διευρύνει την μελετητική ομάδα, αποτελώντας προάγγελο άλλων αντίστοιχων συνεργασιών που υπάρχει πρόθεση και διάθεση να πραγματοποιηθούν.

Για το εργαστήρι η καλή Αρχιτεκτονική είναι η έκφραση μιας εσωτερικής ανάγκης που αντιπροσωπεύει την εποχή της και λειτουργεί άρρηκτα και με τις υπόλοιπες μορφές τέχνης, δημιουργώντας αισθητικά μοντέλα που στην αίσια κατάληξη τους αποτελούν πολιτισμικά πρότυπα, τα οποία, αν και κρίνονται πάντα υποκειμενικά, επιχειρούν να προτείνουν κάτι καινούργιο.

...“Κάθε νέο κτίριο επιχειρεί να υλοποιήσει μια νέα ιδέα, με κοινή συνισταμένη όλων των έργων την καθαρότητα στους όγκους, την αξιοποίηση του φωτός, του αέρα, της φωτιάς και του νερού και τελικό στόχο ένα εννοιολογικό κτίσμα, που κεντρίζει και τις πέντε αισθήσεις”...

10

11 12

13 14

...“Χαρακτηριστική της κρατικής αδιαφορίας είναι η εγκατάλειψη σημαντικών κτιρίων του μεσοπολέμου, αλλά και άλλων μεταπολεμικών κτιρίων - μνημείων, σημαντικών συναδέλφων - δασκάλων, που θυσιάζονται στον βωμό της αντιπαροχής και του κέρδους, ή εγκαταλείπονται καταδικασμένα να γίνουν ερείπια και ο μόνος τρόπος να τα σώσουμε είναι να τα αγοράσουμε και να αναδείξουμε τη μεγάλη πολιτισμική αξία τους”...
 μας είπε χαρακτηριστικά ο Διονύσιος Σοτοβίκης προαναγγέλοντας μια νέα κίνησή του.

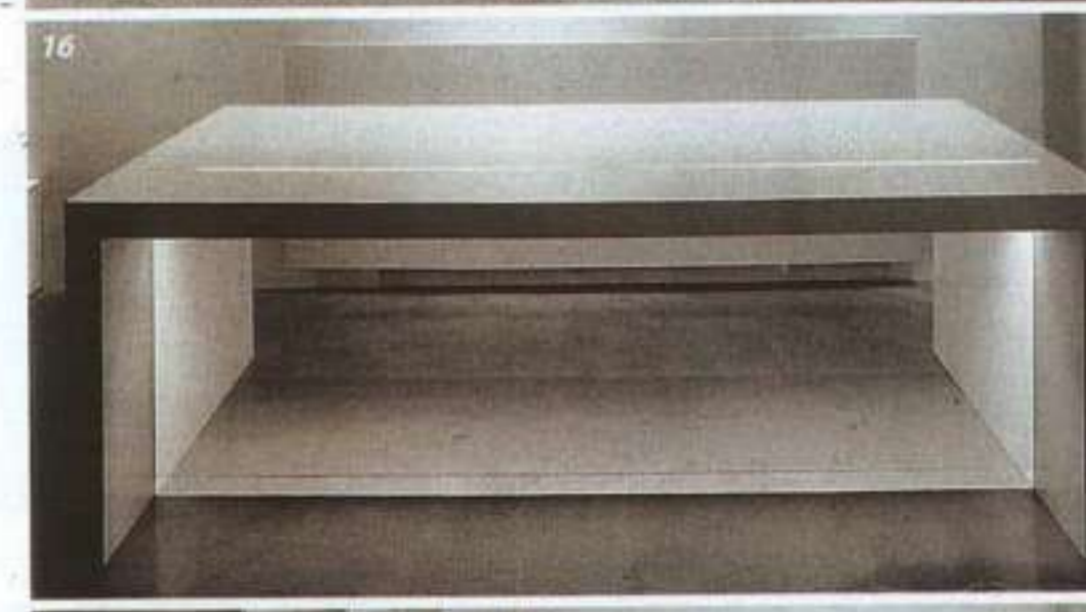
Τελικά κάθε μικρή μάχη που κερδίζεται, κάθε νέος πελάτης που μωείται και παύει να είναι ανυποψίαστος, αρχίζοντας σιγά σιγά να εμπιστεύεται

την αισθητική, το ένστικτο και τις επιλογές του Αρχιτέκτονα του, είναι ένα μικρό βήμα προς την κατεύθυνση της ανατροπής της ελληνικής στασιμότητας. Στην Ελλάδα βέβαια, αυτό γίνεται πολύ δύσκολα αντιληπτό, καθώς διαπιστώνεται ένα κενό Αρχιτεκτονικής παιδείας, που πηγάζει κυρίως από την απουσία κρατικής μέριμνας και υποστήριξης, γεγονός που συμφωνήσαμε ότι δεν προάγει το Αρχιτεκτονικό “προϊόν”, τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων.

Αλλάζοντας θέμα, συζητήσαμε για την προβολή του Αρχιτεκτονικού έργου που υλοποιείται στην Ελλάδα.

15

16

17

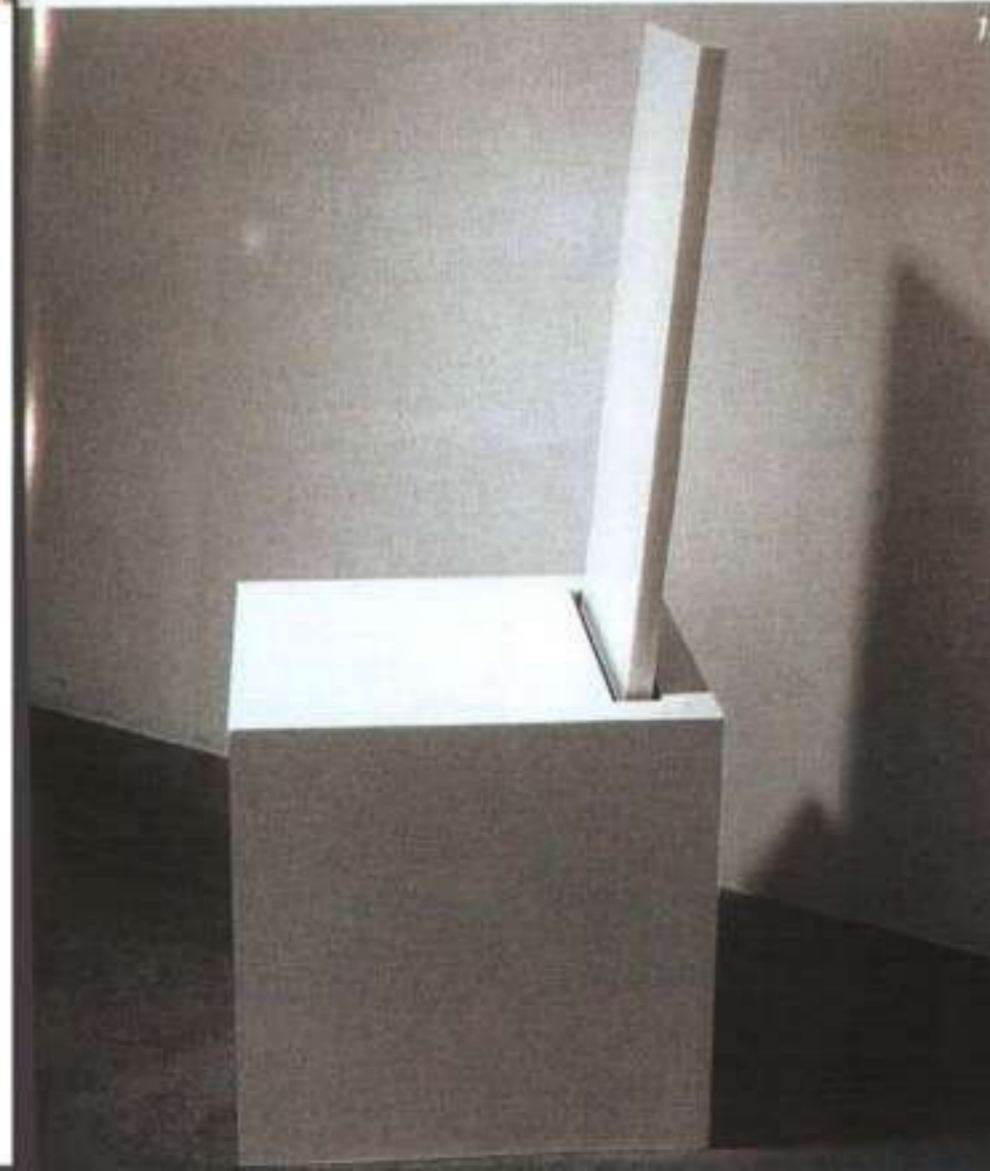
Για κάθε νέα πρόταση πηγή έμπνευσης αποτελεί η τοπογραφία της περιοχής, το τοπίο, η φύση σαν στοιχείο που πρέπει να ενσωματωθεί και να εισχωρήσει στη λύση, αλλά και ο ίδιος ο χρήστης, με τον οποίο πρέπει να αναπτυχθεί μια προσωπική σχέση. Μια σχέση που θα επηρεάσει και θα προαγάγει την πρόταση, ώστε να καταλήξει σε μία λύση που τον αντιπροσωπεύει, υλοποιώντας το σενάριο ζωής που ο ίδιος είχε ονειρευθεί.

Εργαλεία που βοηθούν σε αυτή την κατεύθυνση είναι σίγουρα η σύγχρονη τεχνολογία με τα τρισδιάστατα ψηφιακά μοντέλα, αλλά και τα σκίτσα και οι μακέτες, η χρήση των οποίων ως εργαλεία της σύνθεσης έχει τελευταία απαξιωθεί.

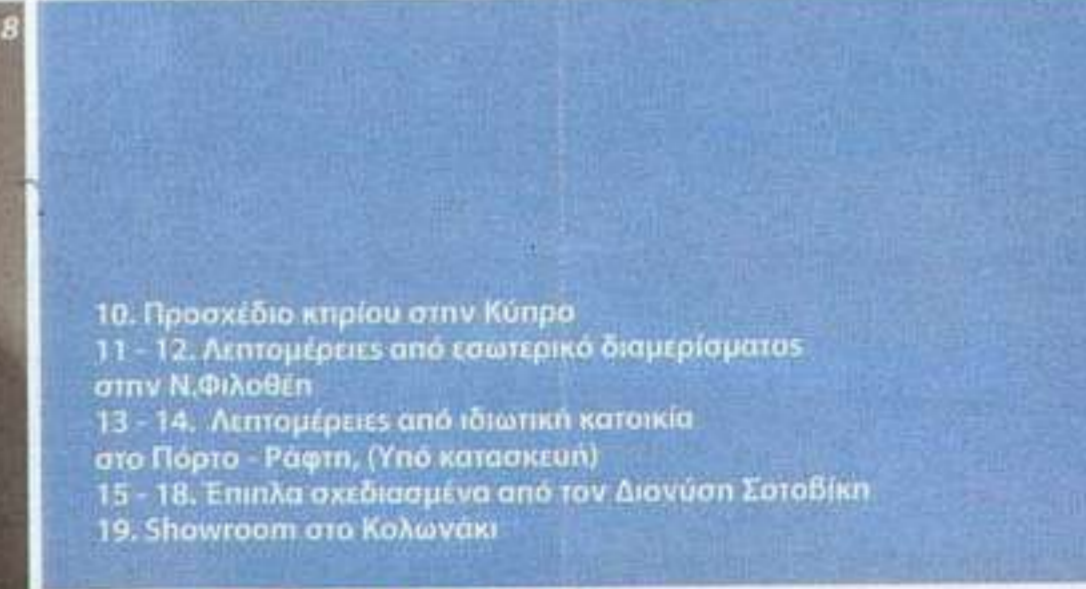
...“Επιμένουμε, είμαστε ακόμη ρομαντικοί, δουλεύουμε ακόμα με μακέτες και μοντέλα από χαρτόνι, που μας βοηθούν να αντιληφθούμε καλύτερα και να σιγουρευθούμε

γι’ αυτό που πάμε να φτιάξουμε”... μας είπαν χαρακτηριστικά.

Προσπαθούν να εντάξουν τις αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού και της εξοικονόμησης ενέργειας στις μελέτες τους, σε συνεργασία με εξειδικευμένους μελετητές, αλλά η Ελλάδα είναι ακόμη πολύ πίσω στην αντίληψη και κυρίως στην χρηματοδότηση τέτοιων προτάσεων, μας εμπιστεύθηκαν.

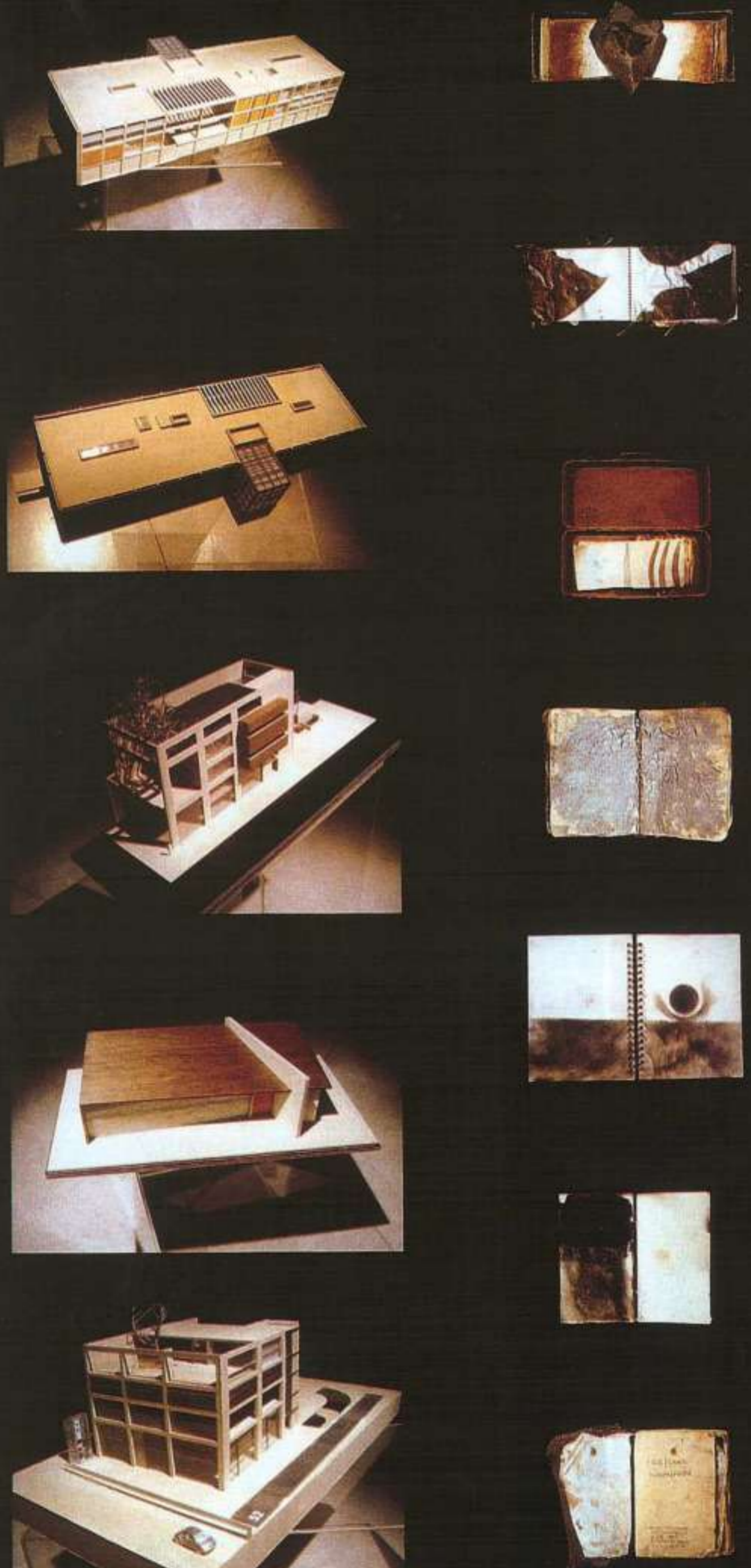

18

19

10. Προσχέδιο κτιρίου στην Κύπρο
 11 - 12. Λεπτομέρειες από εσωτερικό διαμερίσματος στην Ν.Φιλοθέη
 13 - 14. Λεπτομέρειες από ιδιωτική κατοικία στο Πόρτο - Ράφτι, (Υπό κατασκευή)
 15 - 18. Επιπλα σχεδιασμένα από τον Διονύσιος Σοτοβίκη
 19. Showroom στο Κολωνάκι

Εισπράξαμε πολύ
κολακευτικά σχόλια για την
προσπάθεια που κάνουμε
στις "Ελληνικές
Κατασκευές", αλλά
και μια πικρία για τον
ερασιτεχνισμό με τον
οποίο αντιμετωπίζεται από
τα περισσότερα έντυπα το
θέμα της Αρχιτεκτονικής,
που θεωρείται θέμα αιχμής
και πηγή παράπλευρου
κέρδους, κι όχι ουσίας.
Αυτό, σε συνδυασμό με
την όχι ευγενή άμιλλα και
τον αθέμιτο ανταγωνισμό
των μελετητών μεταξύ τους,
λειτουργεί ανατρεπτικά
στη δημοσιοποίηση της
Αρχιτεκτονικής, παρόλο
που η Αρχιτεκτονική πράξη
από την φύση της είναι ένα
δημόσιο γεγονός, στο
οποίο συμμετέχουν άθελά
τους όλοι οι χρήστες και οι
παρατηρητές κάθε αστικού
κτίσματος.

... "Δυστυχώς η ευκαιρία
που είχαμε οι
Έλληνες μελετητές
να παρουσιάσουμε τη
δική μας πλευρά στην
διαμόρφωση της πόλης, με
Ολυμπιακά Έργα που θα
αποτελούσαν μνημεία
Αρχιτεκτονικής, χάθηκε με
ευθύνη που μοιράζεται
ανάμεσα στους μελετητές
και την πολιτεία" ... μας είπε
χαρακτηριστικά ο
Διονύσιος Σοτοβίκης.

Καταλήγοντας στη
σύνομη συνομιλία μας
συμφωνήσαμε ότι
ο καθένας μας πρέπει
να συνεχίσει να επιμένει,
να προσπαθεί, να προτείνει,
να επιχειρηματολογεί
για την Αρχιτεκτονική,
ώστε μακροπρόθεσμα
τα πράγματα στην
Ελλάδα να αλλάξουν. ■

Φωτογραφίες
Εριέτα Ατσάλη,
Νίκος Δανιηλίδης,
Γιώργος Βδοκάκης

* Μέλη της εξαιρετικής μελετητικής ομάδας του Workshop
είναι οι Αρχιτεκτόνισσες:
Χρύσα Σκιαδά, Κίρκη Μαριολοπούλου,
Κατερίνα Μωραπούλου, Γιούλη Φραδέλου, Εύα Τσούνη.
Μόνιμοι συνεργάτες του γραφείου είναι οι:
Φώτης Τερζάκης, Κώστας Ωραιόπουλος, Θάνος Γιαμάς.

workshop
DIONISIΣ SOTOVIKIS

Σωρού 22, 151 25 Μαρούσι,
Τηλ.: 210 610 4800
Fax: 210 610 4803
www.workshop-s.com
info@workshop-s.com

21 - 22. Κτίριο κατοικιών
στην οδό Βάκκου
και Δήμητρας,
Αγία Παρασκευή
(Υπό κατασκευή)
20. Μακέτες και
sketchbooks του
Διονύσιου Σοτοβίκη

workshop

Dionisis Sotovikis

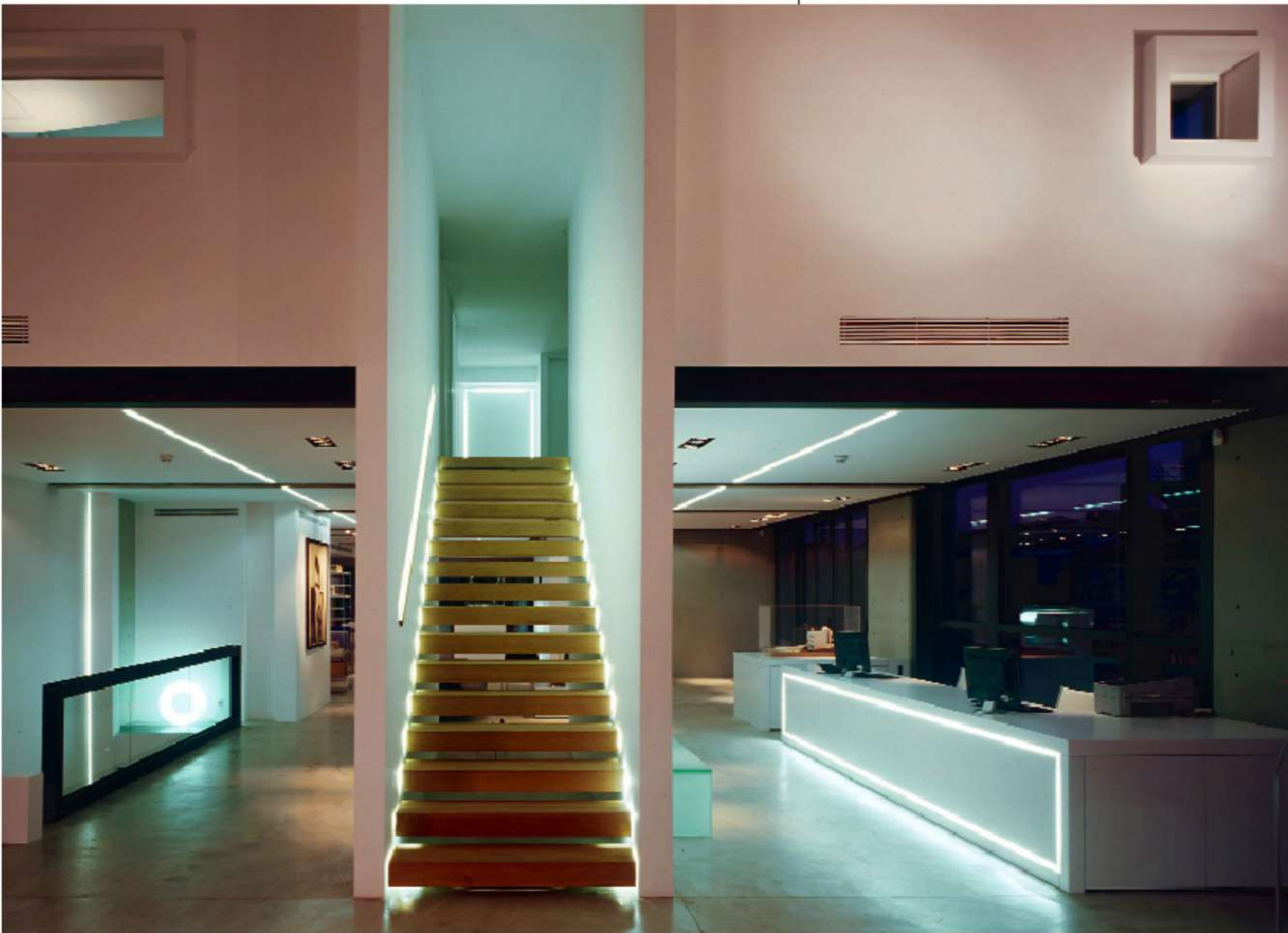
Διαδρομές μέσα στο χώρο
και στο χρόνο

Σημείο αναφοράς του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού του κτιρίου, που στεγάζει εργασιακούς και εκθεσιακούς χώρους, είναι η σύνδεση και αλληλεπίδραση με το περιβάλλον, καθώς και η ταυτόχρονη πλατυσίωση και δημιουργία ενός εσωτερικού πλέγματος επικοινωνίας και διαλεκτικής. Σε ένα παιχνίδι χωροθέτησης μιας νέας αισθητικής πρότασης, το workshop προσφέρει στον επισκέπτη εναλλακτικές διαδρομές μέσα στο χώρο και στο χρόνο.

Ταυτότητα έργου
Αρχιτεκτονική μελέτη:
Στατική μελέτη:
Η/Μ μελέτη:
Κατασκευή:
Interior design:

κείμενο: Διονύσιος Σοτοβίκις
φωτογράφιση: Ερρίκος Ατσάλης

ΤΟ PROJECT WORKSHOP

Εκκίνησε πριν από δύο χρόνια στο Μαρούσι, σε μικρή απόσταση από τη λεωφόρο Κηφισίας. Η ταχύρυθμη εξέλιξη του εγχειρήματος περιβάλλοντας χώρο, όπου οι όμορες εγκαταστάσεις και περικοπές μαρτύρου και τα εγκαταλεηθέντα οικοπέδα δίνουν τη θέση τους σε νέες και σύγχρονες κατασκευαστικές μονάδες, αποτέλεσε τον ιδανικό αρχιτεκτονικό "καμβά" για να ξεδιπλωθεί η νέα πρόταση του αρχιτεκτονικού Διαγνώστη Σοφοβίτη και της ομάδας των συνεργατών του.

Η απανταχού παρούσα αισθητική άποψη και η φυσική, ανεπιτήδευτη βίωσή της μέσα από μια ποιητική προσέγγιση της ύλης διαφαίνεται σε όλο το κτίριο και συνθέτει την αρχική ιδέα.

Ο περιβάλλον χώρος του γενικού οικοπέδου χαρακτηρίζεται από παράλληλες γραμμές οριζόντιες που χρησιμοποιούνται για ελαστικές παρεμβάσεις και φύτευση.

Η εισόδος ορίζεται από την εικαστική εγκατάσταση "Ρησοφορής ΙΓ" του καλλιπώνη Πάνου Χαλαλάμπους. Ένα συνθετικό υμνα από 18.000 σπασμένους δίσκους βινυλίου, ήχους και μουσικές που "υποδέχονται" τον επισκέπτη.

Με την ένταξη του κτιρίου στο οικοπέδο δημιουργήθηκε στο πίσω μέρος ένας υπαίθριος χώρος, στον

γυάλινες επάρσεις, αλουμίνιο και ξύλο στις προεξοχές του.

Η λιτή αυτή αρχιτεκτονική προσέγγιση και η άρτια κατασκευαστική λεπτομέρεια ολοκληρώνεται οπτικά και εννοιολογικά διαμέσου μιας συμβολικής παρέμβασης.

Μια ελιά "έκασωρε" μέσα στο σκελετό του κτιρίου, εκάθοντας τον επισκέπτη σε μια λανθάνουσα διαλεκτική

οποίο τοποθετήθηκε η εικαστική κατασκευή του Θανάση Τότσινα, μια σιδερένια σφαίρα, που καθώς περπατάμε, εκπέμπει νεύρα και φως στον περιβάλλοντα χώρο.

Τριοδιάστατος κήνος

Ο φέρων οργανισμός του κτιρίου συνθέτει έναν τριοδιάστατο κήνο από εμφανές αλληλεπιδρώντα σκυρόδεμα, ο οποίος συμπληρώνεται από

ανάμεσα στην αρχιτεκτονική, την τέχνη και το περιβάλλον.

Το κτίριο διαμορφώνεται σε τέσσερα υπέργεια και δύο υπόγεια επίπεδα, τα οποία συνδιαλέγονται μεταξύ τους, αλλά σιγχρόνως αποτελούν ανεξάρτητους, αυτόνομους χώρους, προσαρμοσμένους για διαφορετικές χρήσεις.

Όλα τα επίπεδα διακρίνονται από φυσικό φως διαμέσου ανοιγμάτων τόσο στο περβόλιμα, όσο και στις εσωτερικές κάθετες και οριζόντιες επιφάνειες των κτιρίων. Παράλληλα, ο τεχνητός φωτισμός εσωτερικά και εξωτερικά, είναι ιδιαίτερα μελετημένος, ώστε να δημιουργεί πλαστικότητα και συνέχεια. Αρχιτεκτονικά στοιχεία και έπιπλα εκπέμπουν τεχνητό φως, δίνοντας την αίσθηση ότι "επιπλέουν" στο χώρο.

Το ισόγειο επίπεδο ορίζεται από ένα δικό του χώρο υποδοχής, στη μέση του οποίου αναπτύσσεται μια φωτεινή διαπερατή σκάλα από φυσική δρυ, που οδηγεί τον επισκέπτη στον ημιώροφο, όπου στεγάζονται τα γραφεία της εταιρίας. Εκπέμπει στην σκάλα, το ισόγειο επίπεδο συνεχίζει και καταλήγει στο μικρό καθέμεθρο και πρόσβαση στον πίσω διαμορφωμένο υπαίθριο χώρο.

Χαρακτηριστικά αυτού του επιπέδου είναι η διαφάνεια και καθαρότητα των επιφανειών και όγκων που επιπλέον γίνονται με την τοποθέτηση βιομηχανικού δαπέδου και με γάλων γυάλινων ανοιγμάτων.

Εργασιακός χώρος

Ο εργασιακός χώρος του works hop αποτελείται από έναν ορθογώνιο ενιαίο χώρο υποδοχής γύρω από τον οποίο οργανώνονται τέσσερα επιμέρους κλειστά γραφεία. Χαρακτηριστικά αυτού του επιπέδου είναι το ακατέργαστο

δρύινο πάτωμα και τα λευκά χρώματα, μέσα στα οποία ενσωματώνονται βιβλιοθήκες και αποθηκευτικοί χώροι. Σημαντικά στοιχεία του χώρου, είναι επίσης, τα έπιπλα - γραφεία που είναι σε διασπασμένα από τον αρχιπέκτονα, από λευκή λάκα και γυάλινες επιφάνειες, πάνω στις οποίες αναγράφονται επεξηγημένα προστάσματα από λογιστηνικά κείμενα. Το ισόγειο επίπεδο του κτιρίου έχει επίσης πρόσβαση στους δύο κλειστά κρύα χώρους του works hop.

Στο πρώτο επίπεδο παρουσιάζονται τα έπιπλα και τα αντικείμενα που αντιπροσωπεύει η εταιρία στην Ελλάδα και συνάδουν με την ευρύτερη αρχιτεκτονική σχεδίαση του χώρου, όπου κυριαρχεί το εμφανές μετέωρο στους τοίχους και η ακατέργαστη φυσική δρύς στο πάτωμα. Βοηθητικοί χώροι ανάδεξης

και έκθεσης αντικείμενων είναι ανυψωμένοι σε αναβαθμό με κρυφό φωτισμό, διαμορφωμένοι ως ορθογώνιοι όγκοι ενταγμένοι στο χώρο.

Στο δεύτερο επίπεδο προσκρινά κτιβεντα έργα τέχνης, που αποτελούν μέρος της συλλογής του Δ. Σιτοβίκη.

Κύρια χαρακτηριστικά αυτού του χώρου είναι το βιομηχανικό δάπεδο, οι λευκοί τοίχοι με κρυφό φωτισμό που στόχο έχει να αναδειχτείς εκπράξεις των εικαστικών εκθεμάτων. Οι δύο αυτού χώροι διακόπτονται και ταυτόχρονα ενώνονται από ένα εσωτερικό αίθριο, από το οποίο διαχέεται φυσικό φως, ενώ διαμέσου ενός

δεύτερου κλιμακωσασίου, τα δύο επίπεδα αποκτούν άμεση πρόσβαση στον πίσω υπαίθριο χώρο. Με αυτό τον τρόπο ανασυντίθεται η πορεία στο κτίριο, δίνοντας στον επισκέπτη εναλλακτικές και μπεριές αντιλήψεις του χώρου.

Σε κάθε περίπτωση, κυριότερο σημείο αναφοράς του works hour είναι το ανθρώπινο στοιχείο, οι δράσεις του οποίου αποτελούν την αφετηρία της εξέλιξης του, μέσα από διαφορετικές ερμηνείες και χρήσεις του χώρου. ■